Cena 60 hal.

Nowy Dziennik wychodzi codziennie rano — także w poniedziałki.

ADRES redakcyi i administracyi: Kraków ul. Stradom l. 13.

Nr. Telefonu 270; w nocy 1558.

Rękopisów nie zwraca się.

KONTO czek. P. K. O. Nr. 141.123.

Nakładem Galicyjskiej Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Cena 60 hal.

Prenumerata w Krakowie miesięcznie 14 K. — kwart. 41 K. — z przesyłką pocztową do domu mies. 15 K. kwart. 45 K. — Na prowincyę mies. [illegible] K. — kwart. [illegible] K. Za granicę: mies. [illegible] K. [illegible] kwartalnie [illegible] koron.

Cena ogłoszeń: 1 w. pet. i [illegible] 0.50 (Mk. 0.60). [illegible] pet. [illegible] — (Mk. 1.—). [illegible] w. pet. [illegible] (Mk. [illegible]).

Zawiadomienia ślubne i pogrzebowe [illegible] K. —.

Rok II. Kraków, niedziela 28 grudnia 1919 Nr. 295

Praca.

Kraków, 27 grudnia.

(b) Wojna rozluźniła wiązadła wszystkich bez wyjątku społeczeństw europejskich. Nie tylko u nas cierpi ludność pod brzemieniem potwornej wprost drożyzny i braku towarów. Na Zachodzie, gdzie niszczący walec wojenny nie zniweczył, w tym stopniu co u nas, miliardowych wartości, odzywają się te same żale, skargi i nawoływania. Z tych nawoływań zwłaszcza jedno donośnem odbija się echem od jednego krańca Europy po drugi: **w i ę c e j p r a c y!**

Przed kilkunastu dniami rozpoczął Lloid George kapanmię, która godnie może stanąć obok jego wielkiej kampanii amunicyjnej w czasie wojny, a która — z punktu widzenia ogólnoludzkiego — z pewnością okaże się, o ile się uda, produktywniejszą od tamtej. Oto wielka Brytania cierpi z powodu horrendalnego braku m i e s z k a ń. Obliczają, że w Anglii brakuje ich chwilowo p ó ł m i l i o n a. Przedsiębiorstwa budowlane zatrudniają o 200.000 robotników mniej, niż przed wojną, a poatem przepisy syndykatów przyczyniają się podobno mało do ograniczenia produkcyi. Chcąc zaradzić temu złu, podjął Lloyd George wielką akcyę organizacyi i propagandy. W dniu 16 bm. przemawiał w Londynie przed przedstawicielami pracodawców i pracowników, obwieszczając m. i., że ma już przygotowany teren pod 300.000 domów. Szereg tych domów stanie w pobliżu f a b r y k, dając w ten sposób mieszkanie tysiącznej rzeszy robotników, a więc przyczyni się do z w i ę k s z a n i a p r o d u k c y i. Zwiększona produkcya obniży zaś ceny towarów i poprawi kurs papierów angielskich. A ta znowu okoliczność pozwoli w dalszej konsekwencyi produkować lepszy towar, pomnożyć wskutek tego klientelę i powiększyć zyski. Tak pracuje Anglia.

Że w Niemczech produkcya z każdym dniem się wzmaga, a ochota do pracy — jak skonstatował niedawno temu ze satysfakcyą kanclerz Bauer — rośnie, że przemysł niemiecki zasypany jest zamówieniami, ogólnie wiadomo. Na porządku dziennym przemysłu niemieckiego stoi obecnie kwestya adaptacyi przedsiębiorstw przemysłowych na cele pokojowe. Zarząd fabryk Kruppa — największych ongiś zakładów amunicyjnych w Niemczech — urządził ostatnio charakterystyczną uroczystość: pierwsza l o k o m o t y w a opuściła hale zakładowe... Tak pracują Niemcy.

A mimo to ani Anglia ani Niemcy nie są bynajmniej ze siebie zadowolone. Wołanie: więcej pracy! — rozlega się w krajach tych z coraz większym niepokojem. Jak intenzywnie w Niemczech zajmują się problemami gospodarki społecznej, dowodzi znamienny projekt, jaki wyszedł z kół socyalistycznych, a domagający się — ze względu na niepomyślne widoki aprowizacyjne — skierowania na wieś części robotników przemysłowych, którzyby uprawiali rolę w formie tzw. kooperatyw kolonizacyjnych.

U nas w Polsce wołanie o większą ilość i wydajność pracy jest może jeszcze konieczniejsze, niż gdzieindziej. Wszak państwo buduje się dopiero od podstaw, i to w warunkach nad wyraz ciężkich i opornych. A cała przyszłość państwa zależy od tego, jaki będzie f u n d a m e n t, fundament przedewszystkiem — g o s p o d a r c z y. Ale u nas — a to odnosi się już tylko do stosunków polskich — nie wystarczy domagać się więcej pracy. Z równą energią należy żądać, aby czynniki oficyalne nie utrudniały, o ile już nie chcą popierać, inicyatywy prywatnej w zakresie uprzemysłowienia kraju. Mamy oczywiście na myśli nieszczęsną kwestyę żydowską. Jest element zdolny, twórczy, pełen inicyatywy i energii. A jednak Żyd nie otrzymuje koncesyi przemysłowej, a jednak napotyka na tysiączne przeszkody, często wprost niepokonalne, gdy chce pracować w sposób, dla państwa ze wszech miar owocny. Czy to nie szkodzi najżywotniejszym interesom państwa? Wołać: więcej pracy! — a jednocześnie nie traktować równomiernie tej grupy obywateli, która w dziedzinie gospodarczej najwięcej posiada doświadczenia, inicyatywy i energii — jest, łagodnie mówiąc, niekonsekwencyą. Nad tem powinni działacze i publicyści polscy przy sposobności nieco pomyśleć.

Adolf Neuwert-Nowaczyński, który szpalty swego organu „Liberum Veto" przepełnia stale najohydniejszemi eluku bracyami antysemickiemi, wydał ostatni zeszyt tegoż „Liberum Veto" (z 20. b. m.) o treści zupełnie oryginalnej. Dwa pierwsze artykuły noszą jednakowy tytuł: „Praca". Następuje artykuł o stosunku pracy do płacy. Kronika polityczna zawiera poglądy na pracę osobistości ze wszystkich stron świata, od Krasińskiego, Prusa i Piłsudskiego począwszy, a na Leninie, Clemenceau, Lloyd George'u, ks. Hortyńskim i — bundowcu Włodzimierzu Medemie skończywszy. Artykuł o Ministeryum robót publicznych zamyka numer. — Ani słowa o Żydach, ani jednego „dowcipu" o kohn serwatystach, levy cowcach i radek-alistach... — Bo cały zeszyt poświęcony jest problemowi p r a c y.

Czy nie tkwi tu mimowolny symbol? Czy nie płynie stąd nauka, że gdy rozchodzi się o p r a c ę, o najżywotniejsze zagadnienie życia społecznego i państwowego, zamilknąć powinien — antysemityzm? .. Godzi się nad tem zastanowić.

Brak delegatów polskich w Paryżu.

Warszawa. Paryski korespondent »Przeglądu Wieczornego« donosi pod datą 18 bm.:

„Niema obecnie żadnego delegata polskiego na konferencyi pokojowej w Paryżu. Pan R. Dmowski wyjeżdża do Egiptu, by się leczyć, pp. Grabski i Patek zostali ministrami i zapewne w kraju będą się starali zaprowadzić ład. Konieczną też rzeczą będzie uporządkowanie placówek polskich zagranicznych, przyczem są niebędne najradykalniejsze zmiany tak w posłach, jak i w »personalu«. Konieczną jest też rzeczą wysłanie delegata polskiego do Paryża, choć już tylko na krótki czas, bo około 15 stycznia 1920 r. Rada Najwyższa zakończy swój żywot alobowiem delegaci angielscy opuszczą konferencyę. Wówczas wejdzie w życie Rada ambasadorów, a oprócz tego będzie Rada trzech — względnie dwóch — Lloyd George i Clemenceau i delegat włoski. O ileby Clemenceau został prezydentem Rzeczypospolitej Francuskiej, co li tylko od niego zależy, to od 17 stycznia, względnie od 17 lutego, musiałby ktoś Clemenceau zastąpić. Na porządku dziennym będą sprawy rosyjskie, nad któremi już obradują p. Filip Berthelot i lord Curzon. P. Filip Berthelot przedstawia kierunek polityki izwolsko-rosyjskiej, a jego krewniakiem politycznym jest także w tym względzie lord Curzon. Wprawdzie »Temps« z 16 grudnia pisał, że Clemenceau i Lloyd George chcą silnej Polski, ale, zdaniem naszem, lepiejby było, gdyby rzeczoznawcy spraw wschodnich pilnowali tej sprawy w Paryżu, a zwłaszcza w Londynie. Jest to inna treść dla delegatów polskich, których rząd i Naczelnik Państwa wyślą do Paryża i Londynu. Czas nagli."

Pos. Poniatowski dyrektorem Głównego Urzędu Ziemskiego?

WARSZAWA. (Tel. wł.) Dzienniki donoszą, że na miejsce dra Stefczyka wysunięto na stanowisko dyrektora Głównego Urzędu Ziemskiego kandydaturę pos. Jul. Poniatowskiego, jednego z przywódców klubu »Wyzwolenia«. Gdyby istotnie pos. Poniatowski zajął wspomniane stanowisko, byłoby to identyczne z zmianą kursu w sprawie reformy agrarnej, gdyż poprzednik jego dr. Stefczyk znanym był ze swych sympatyi dla ziemian i prawicy.

Uregulowanie kursu korony.

WARSZAWA. »Kuryer Polski« dowiaduje się: Postanowienie ministra skarbu p. Grabskiego, aby puścić w obieg bony, opiewające na korony, i aby zażądać od posiadaczy koron zdeponowania ich wzamian za pożyczkę państwową, co ma na celu uporządkowanie obiegu, a tem samem i kursu koron, jest rezultatem pierwszej narady, jaką p. Grabski odbył z przedstawicielami Sejmu, instytucyi finansowych i wyższych urzędników ministeryalnych. Będzie to stała rada, odbywająca się peryodycznie. Powołał do niej minister 16 osób, a mianowicie: 4 posłów Sejmu, pp. Dąmbskiego, Głąbińskiego, Osieckiego i Starbska, 6 przedstawicieli banków, pp.: Kurpińskiego, Karłowskiego, Natansona, Szymanowskiego, Steczkowskiego i Adamczewskiego, a nadto podsekret. stanu, radców ministeryalnych i t. p.

Dymisya p. Kohna.

ŁÓDŹ (Tel. wł.) Tutejszy »Kuryer Łódzki« donosi: Jak się dowiadujemy, wręczył p. Adolf Kohn ministerstwu sprawiedliwości prośbę o zwolnienie go z urzędu prezesa łódzkiego sądu okręgowego.

Minister Hebdzyński uczynił podobno zadość życzeniu p. Kohna.

(Jak wiadomo, prowadzą antysemici łódzcy od szeregu dni energiczną akcyę przeciw zamianowaniu Kohna prezesem sądu. — Red.)

Pomoc dla Europy Środkowej.

Londyn. (B. K.) W Izbie lordów odpowiedział Lord Curzon na interpelacyę Lorda Bryce'a w kwestyi zaprowiantowania Europy Środkowej. Europę środkową — wywodził Curzon — zalegają ruiny gospodarcze, stan średni jest zubożały i zniszczony. Koalicya nie była jeszcze w stanie przystąpić do odbudowy. Aby Europę środkową utrzymać do następnych żniw, potrzeba surowców za 40, a węgla i środków żywności za 100 milionów dolarów. Kwestya kredytu zależy jednak nie tylko od rządu angielskiego. Współpraca Ameryki jest konieczną.

Holandya wyda Wilhelma?

PARYŻ. (B. K.) Wobec doniesienia brukselskiego pisma »Le Soir«, jakoby Holandya nie chciała wydać Wilhelma, donosi holandzka Agencya tel. z miarodajnego źródła, że rząd holandzki nie ma podobnego zamiaru.

Wilhelm chce stanąć przed sądem?

BERLIN. (Tel. wł.) »Berliner Tageblatt« donosi z Bazylei: Wedle »Dail Maile« miał ekscesarz Wilhelm zgodzić się na postawienie go przed sądem sprzymierzonych, życzył sobie tylko, by mógł miejsce i czas sądu sam oznaczyć i by brolli go nie' mieccy prawnicy.

Koncesye Anglii dla Irlandyi.

Rotterdam (Tel. wł.) W mowie wygłoszonej 23 bm. w Izbie gmin, oświadczył Lloyd George, że w Irlandyi zostaną utworzone dwa parlamenty, jeden dla protestanckiego Ulsteru, a drugi dla reszty Irlandyi, oraz Rada, złożona z obu ciał ustawodawczych. Radzie przysługuje legislatywa w kraju oraz władza konstytucyjna, niezależna od parlamentu angielskiego. Poczta przejdzie pod zarząd Irlandyi. Policya jeszcze przez 3 lata spoczywać będzie w rękach państwa. Każdy z obu parlamentów irlandzkich otrzyma po milionie funtów na wydatki oraz prawo nakładania podatków.

Włochy wobec Rjeki.

LUGANO (Tel. wł.) W ostatnich dniach wyszły na jaw okrojone przez cenzurę wyniki rokowań, jakie rząd włoski od 20 listopada br. prowadził z d'Annunziem. Rezultatem tych rokowań są następujące zapewnienia rządu włoskiego: Nie dopuści się do naruszenia suwerenności Rjeki w czasie przejściowym, Nie przyjmie się takiego rozwiązania problemu, któryby definitywnie oddzielił Rjekę od kraju macierzystego. Na razie zapewnia się nienaruszalność Rjeki przez obsadzenie jej regularnemi wojskami. Uznaje się lokalną straż obywatelską.

Nowa ofenzywa bolszewików.

Kopenhaga (Tel. wł.) Także i na froncie Narwi podjęli bolszewicy w ostatnich dniach silne ataki. Skoncentrowali na tym froncie 56 pułków. W kilku punktach przekroczyli granicę estońską.

Na wschód od Nowo-Mikołajewska wzięli bolszewicy do niewoli 10.000 jeńców.

Zadania syońskiej konferencyi dorocznej w Bazylei.

Dr Szmarjahu Lewin, członek ściślego Komitetu wykonawczego org syonist. w Londynie, stojący na czele resortu kulturalno-oświatowego Komitetu, zamieszcza w Nr. 7 tygodnika hebrajskiego „Haolam", wychodzącego obecnie w Londynie, artykuł o zadaniach konferencyi dorocznej w Bazylei, który podajemy poniżej w streszczeniu. Red.

Za niespełna miesiąc zejdą się po niedobrowolnej pauzie 5 i pół lat delegaci Światowej Organizacyi syonistycznej na konferencyę i znowu zjednoczą się, o ile to tylko wśród obecnych warunków jest możliwem, rozproszone części Organizacyi — dziś bardziej jeszcze rozproszone, aniżeli przed wojną. Organizacya syonistyczna stoi obecnie przed nową próbą zespolenia części narodu, które w latach wojny a jeszcze bardziej w pierwszym roku »pokoju«, zostały rozdarte. Wskutek powstania nowych granic ruch syoński wprawdzie nie ucierpiał. Owszem, idea syońska nie wniknęła nigdy tak głęboko w duszę ludu żydowskiego, jak w ostatnich latach. Od San Francisko aż do Szangaju, od północnego morza Lodowatego aż do Afryki południowej, niema miejscowości, którąby nie miała swoich syonistów. Ale idea i ruch, to jeszcze nie organizacya. Idea tworzy ruch, daje siłę rozpędową. Ale dopiero silna organizacya może z niej stworzyć skuteczny czynnik. Nie wolno nam ślepo przejść do porządku dziennego nad faktem, że w czasie, w którym myśl syońska ogarnęła prawie wszystkie warstwy ludu, Organizacya syonistyczna w Europie bardzo znacznie osłabła, nie wskutek winy pojedynczych ludzi, lecz wskutek strasznych warunków zewnętrznych, wśród których wszyscy pracujemy.

Konferencya roczna będzie dlatego miała za zadanie przedewszystkiem zająć się kwestyą organizacyi. Konferencya musi wybudować organizacyę odpowiednio do ogromnego wzrostu ruchu. Jest to tem bardziej konieczne w chwili, w której przystępujemy do dzieła realizacyi. Będzie przedewszystkiem koniecznem wzmocnić naczelne kierownictwo nowemi siłami, odpowiednio do nowych warunków i nowych gałęzi pracy, które organizacya wzięła na siebie. Będzie dalej koniecznem organizacyę dostosować do nowej sytuacyi politycznej i stworzyć nowe zdrowe stosunki między centrum a peryferyą, stosunki mające za swą podstawę nietylko tradycyę syońską, lecz także żądania uwarunkowane nowem położeniem. Węzły, łączące Organizacyę z Palestyną, muszą uledz modyfikacyi. Jeżeli nawet konferencya uchwali, że jeszcze nie przyszedł czas na przeniesienie całego centrum do Palestyny oraz podporządkowanie Palestynie wszystkich gałęzi pracy w krajach golusu, to jednak będzie konferencya musiała starać się znaleźć naturalne przejście z golusu do Palestyny i umożliwić podział pracy między pojedyncze oddziały a centralne Kierownictwo. Oddziały te, jak już teraz można osądzić, nie wszystkie będą mogły pozostać na jednem miejscu. Także związek między centrum a rozmaitymi krajami golusu musi zostać zmodyfikowany na podstawie rozbudowania lokalnej autonomii.

Sprawa reorganizacyi zajmie z pewnością ważniejszą część obrad, aczkolwiek nie jest ona celem samym dla siebie. Po rozwiązaniu tej kwestyi zajmie się konferencya wypracowaniem nowego programu dla Kierownictwa. Jak szerokim i bogatym, jak głębokim i obszernym jest ten program!

Praca przygotowawcza odbywała się cicho i bez krzyku, a to z rozmaitych powodów. Przedewszystkiem dlatego, ponieważ Kierownictwo nie posiadało centralnego organu reprezentacyjnego. Nowe warunki polityczne zmusiły Kierownictwo do przeniesienia się na nowe miejsce, pozbawione atmosfery żydowskiej i bez bogatej tradycyi syonistycznej. Okazała się przeto konieczność rozpoczęcia wszystkiego od nowa. Wśród wielkich trudności udało się Kierownictwu skupić potrzebne siły, o ile tylko warunki polityczne na to pozwoliły i podzielić zakres pracy wśród fachowców. Kierownictwo przedłoży w oświetleniu fachowców program swej pracy. Konferencya będzie musiała kierownictwu pomódz w zorganizowaniu tej pracy i wyszukaniu sił dla jej przeprowadzenia.

Konferencya rozpatrzy także sytuacyę polityczną i nie ulega żadnej wątpliwości, że skoro delegaci usłyszą szczegółowy referat o pracy politycznej z ust tych, którzy się nią zajmowali i od początku wojny do dnia dzisiejszego wszystkie swe siły jej poświęcali, pozbędą się całego szeregu nieuzasadnionych zwątpień, wnoszących tylko zamieszanie do naszego obozu. Nie ulega też żadnej wątpliwości, że konferencya przyjdzie do jedynie słusznego rezultatu, że osiągnięcie naszego celu zależy przedewszystkiem od naszych własnych sił narodowych, że nasz renesans narodowy przyjdzie z wewnątrz nie z zewnątrz i w myśl tego skieruje konferencya także swoją własną pracę więcej na wewnątrz, aniżeli na zewnątrz. Deklaracyę angielską i oświadczenia reszty mocarstw uważamy za ważny i bardzo skuteczny punkt wyjścia dla realizacyi naszych narodowych ideałów, ale nie widzimy w nich punktu końcowego. Deklaracya ta oznacza z jednej strony zamknięcie okresu nadziei, z drugiej strony początek faktycznej budowy, i na to kładziemy główny nacisk. Konferencya musi stanąć na podłożu faktów i stworzyć możliwość bogatego i wszechstronnego dzieła realizacyi.

W Bazylei, w mieście tak chlubnie zapisanem w historyi syonizmu, zgromadzą się po raz pierwszy od wybuchu wojny zastępcy Światowej Organizacyi syonistycznej. W mieście tem, w którem potężny twórca Organizacyi syonistycznej położył jej podwaliny, zejdą się budowniczy naszego dzieła, aby naradzać się nad urzeczywistnieniem dążeń syońskich. Tak jedna epoka podaje dłoń drugiej: epoka przygotowania epoce urzeczywistnienia.

Ustrój Austryi.

Wiedeń. (Tel. wł.) Sekretarz stanu republiki austryackiej dr. Mayr bawił onegdaj w Salzburgu, gdzie Radzie krajowej przedstawił zasady projektu konstytucyjnego. Projekt ten przedstawia się w głównych zarysach w sposób następujący: Austrya jest demokratyczną republiką, rodzajem federatywnego państwa związkowego, w którem poszczególne kraje są zupełnie równouprawnione i posiadają szeroki samorząd. Wspólny rząd związkowy załatwia sprawy wspólne: zewnętrzne, sprawiedliwości, wojskowości i skarbu. Ciałem ustawodawczem jest Sejm związkowy i Rada związkowa (a więc system dwuizbowy). W styczniu 1920 odbędzie się w Salzburgu konferencya krajów austryackich, na której nastąpi redakcya głównych punktów projektu konstytucyjnego.

Wyrok w praskiej aferze korupcyjnej.

Szef sekcyi Jirak skazany na 8 miesięcy ciężkiego więzienia.

PRAGA. Tel. wł. Przed senatem praskiego sądu karnego odbyła się dnia 23 i 24 bm. rozprawa przeciw b. szefowi sekcyi czeskiego ministerstwa skarbu Jirakowi, który, jak wiadomo, usiłował ministra Benesza przekupić 20 milionami koron a szefa jego kancelaryi większą ilością akcyi, a to dla uzyskania zezwolenia na przeprowadzenie interesu cukrowego z grupą banków francusko-holenderskich, przyczem Jirak miał zapewniony wielki zysk. Na rozprawie, Jirak jakoteż współoskarżony Tuma dyrektor praskiego banku kredytowego, wypierali się wszelkiej winy, twierdząc, że oskarżenie ich polega na nieporozumieniu. Świadkowie jednak, minister spraw zagranicznych dr. Benesz i szef jego kancelaryi Strimpel, stwierdzili ponad wszelką wątpliwość, że Jirak chciał ich przekupić, przyczem powiedział, że daje mu 20 millionów koron, że »nikt jednak nie musi się o tem dowiedzieć«.

Po wywodach prokuratora i obrońcy, trybunał po 3 godzinnej naradzie wydał wyrok, skazujący Jiraka na 8 miesięcy ciężkiego więzienia, obostrzonego 4 razy w roku twardem łożem. Ponadto skazany musi sumę 20 milionów koron, którą ofiarował min. Beneszowi, przeznaczyć dla biednych miasta Pragi. W dalszym ciągu postanawia wyrok utratę prawa wyborczego. Drugi oskarżony dr. Tuma został uwolniony. Obrońca Jiraka wniósł przeciw wyrokowi zażalenie nieważności. W umotywowaniu wyroku podniesiono m. i. ten moment, że uwolnienie Jiraka wywarłoby niekorzystny oddźwięk zagranicą.

Program międzynarodowego kongresu socyalistycznego.

WIEDEŃ. PAT. Tel. Comp. donosi z Londynu: Komitet wykonawczy międzynarodow. kongresu partyi socyalistycznych postanowił odroczyć kongres, który miał się odbyć w Genewie w lutym przyszłego roku do 31 lipca przyszłego roku. (O tem już przed kilku dniami donieśliśmy — Red.) Komitet wykonawczy ogłasza program kongresu, obejmujący następujące punkty: 1) Ratyfikacya traktatu pokojowego albo z pewnemi zastrzeżeniami, albo z tym czasową zmianą, która pozwoli na natychmiastowe wejście w życie pokoju. W szczególności domaga się komitet wykonawczy definitywnego ustalenia wysokości odszkodowań. 2) rychłe zwołanie Ligi Narodów, 3) pokój między Rosyą a resztą państw, 4) utworzenie międzynarodowej rady gospodarczej, w której by były reprezentowane także organizacye robotnicze, 5) międzynarodowa pożyczka, która ma służyć dla natychmiastowego zaspokojenia potrzeb aprowizacyjnych i dla otrzymania surowców.

Statut żyd. gminy jerozolimskiej.

LONDYN. Spóźnione. Tutejsze Ż. B. K. donosi: Statut jerozolimskiej gminy żydowskiej zatwierdzony przez władze, zawiera m. i. następujące postanowienia: 1) Gmina żydowska zostaje uznaną jako osoba prawna z prawem swobodnego wykonywania żydowskich praktyk religijnych, jakoteż zakładania i zarządzania istytucyami religijnemi, filantropijnemi, socyalnemi i wychowawczemi. Gminę żydowską zastępuje w ogólnej radzie gminnej jej kierownictwo a mianowicie nadrabin lub prezydent żydowskiego komitetu gminnego. 2) Świadectwa żydowskich szkół uznane są na równi ze świadectwami szkół państwowych. 3) Żydzi, którzy przestrzegają spoczynku sobotniego, nie będą zmuszeni do utrzymywania niedziel lub innych nieżydowskich świąt religijnych. Nie będą oni zmuszeni do wykonywania jakiegokolwiek zajęcia sprzecznego z ich przekonaniami religijnemi. Będzie zatrzymanem i uznanem prawo autorytetów rabinistycznych, jako sędziów we wszystkich sprawach, dotyczących małżeństw, rozwodów i wogóle spraw natury religijnej. 5) Gmina ma prawo nakładania podatków, 6) Gmina ma prawo posługiwania się językiem hebrajskim lub spaniolskim w swych księgach i korespondencyi. 7) Szkoły gminne, jakoteż urządzenia religijne lub filantropijne zostają uwolnione od wszelkich podatków. Przedmioty używane podczas nabożeństw i praktyk religijnych są wolne od wszelkich ceł. 8) Państwo i Rada miejska subwencyonują wychowawcze, filantropijne i religijne zakłady gminy żydowskiej.

Krótkie wiadomości.

— W głównej kwaterze Kołczaka odbyły się narady nad organizacyą wszystkich żywiołów antybolszewickich. Rząd Kołczaka ma rozpocząć rokowania z poszczególnemi państwami granicznemi z osobna.

— Na okręcie »Bufarde« zostało 23-go bm. z Ameryki deportowanych 300 anarchistów.

— Robotnicy angielscy pracowali przez jeden dzień Bożego Narodzenia, przeznaczając zarobek na głodujących w Austryi.

— Związek dziennikarzy w Budapeszcie wykluczył 28 członków, którzy za rządów bolszewickich piastowali kierownicze stanowiska. Przeciwko 24-em prowadzi się dalsze śledztwo.

— W Czechach odbędą się wybory do Zgromadzenia Narodowego w styczniu 1920 r.

— Angielska partya robotnicza ma zamiar w styczniu 1920 r. rozpocząć wielką akcyę za socyalizacyą kopalń. W razie oporu rządu gotowi są robotnicy przeprowadzić strejk generalny. Rząd odpowiedziałby na to rozwiązaniem parlamentu i rozpisaniem nowych wyborów, które odbyłyby się w lutym 1920 r.

Czas odnowić prenumeratę!

W sprawie szkoły żydowskiej.

Z okazyi zjazdu żydowskich szkół średnich, który odbędzie się dnia 28 b. m. w Warszawie otrzymujemy z kół fachowych następujące uwagi:

Obowiązkiem szkoły jest wychować i wykształcić młodzież. Omijając pytanie, czy szkoła żydowska obowiązek ten spełnia, przypatrzmy się najpierw, czy ma ona warunki ku temu, aby obowiązkom tym podołać. Już całkiem pobieżna obserwacya daje odpowiedź przeczącą. Postarajmyż się więc znaleźć źródło zła, a potem środki zaradcze. — Leczenie może tylko nastąpić po postawieniu słusznej dyagnozy.

Większość żydowskich szkół średnich stanowią szkoły polsko hebrajskie. W każdej ze szkół tych odbywa się nauka przedmiotów judaistycznych według planu przez daną szkołę ułożonego chociaż platforma ideowa jest wielu ze szkół tych wspólną. Przedmiotów judaistycznych uczą niejednokrotnie nauczyciele, o całkiem miernem wykształceniu ogólnem, których kwalifikacyi pedagogicznych nikt nigdy nie badał i których do pracy pedagogicznej nikt racyonalnie nie przygotowywał. Uczeń przenoszący się z jednej żydowskiej szkoły średniej do drugiej, spotyka się z zupełnie odmiennem planem pracy nad przedmiotami judaistycznymi. Ta właśnie bezplanowość pracy, często i niewykształcenie pedagogiczne nauczycieli przedmiotów judaistycznych budzą w nim przekonanie, że przedmioty te są mniej ważne, uczą go lekceważenia tych przedmiotów, które największym pietyzmem otaczane być powinny i które stanowią główną racyę bytu szkół żydowskich.

Ale i pedagogika przedmiotów niejudaistycznych natrafia na bardzo poważne przeszkody. Najważniejszą z nich — to brak sił odpowiednich. Wątpliwą pociechę stanowić może fakt, że brak kwalifikowanych nauczycieli jest chorobą toczącą organizmy wszystkich szkół w Polsce. Nie sądzę, ażeby kwalifikacye zewnętrzne były wyrazem zdolności kierowania uczniem. Nie mniej jednak jest koniecznością wzięcie pod uwagę objektywnych mierników, jako najłatwiej sprawdzalnych. Często kwalifikacye wewnętrzne nie idą w parze z zewnętrznemi, ale już bardzo trudno spodziewać się kwalifikacyi wewnętrznych tam, gdzie zewnętrznych zgoła niema. Nauczyciel uczący przedmiotów ze swego zakresu jest w Królestwie szczególnie rzadkością, niemal że fenomenem, a prawnik uczący łaciny, polskiego niemieckiego lub historyi, technik wykładający fizykę, matematykę lub przyrodę są siłami wybitnie »kwalifikowanemi«. Dotkliwie również daje się odczuwać brak odpowiednich podręczników do nauczania takich przedmiotów, jak historyi i geografii w szkole żydowskiej. Podręczniki używane z tych przedmiotów dotychczas, wspólne szkołom polskim i żydowskim, zatruwają i kaleczą duszę dziecka żydowskiego. I tak n. p. w używanej geografii spotykamy obok wielu innych zwrot: we Lwowie walczyli Polacy z potrójnym wrogiem: z Rusinami z Niemcami i Żydami...

Żadna ze szkół żydowskich nie zadowalnia tych żądań, jakie współczesna pedagogika stawia. Finansowa strona szkół żydowskich, którą opiekuje się często zgangrenowane rady opiekuńcze, nie pozwala na zakładanie pracowni fizycznych, chemicznych na odpowiednie zbiory przyrodnicze, i w ten sposób usuwa podstawy odpowiedniemu wykształceniu przyrodniczemu. Jeżeli dodamy do tego nie zbyt przychylne stanowisko ministeryum oświaty, to mieć będziemy zbiór skromny, doryweczo wymienionych zarodków zła, niebezpiecznych dla przyszłości szkoły żydowskiej. Oto kwestye, któremi zapewne zajmie się zjazd szkół żydowskich, zwołany na 28 bm. Sądzimy, że zjazd ten da pierwszy impuls dla sanacyi stosunków w szkole żydowskiej, stanowiącej podstawę wychowania narodowego młodzieży naszej.

L. Infeld.

Po soli — nafta.

W »Kuryerze Lwowskim» z dnia 20 bm. wyczytujemy oto komunikat: »Dowiadujemy się, że Tow. »Nafta Polska», jednocząc kapitały polskie oparte o Gal. Bank przemysłowy i Kredytowy ziemski, podjęło u władz kroki celem uzyskania funkcyi zaopatrywania ludności w naftę». Następuje umotywowanie zachwyt nad nowym projektem itd.

Ileż to ludzi przeczytało tą notatkę, tak napozór niewinną, nie zdając sobie sprawy z ogromu konsekwencyi, jakie urzeczywistnienie tego projektu pociągnie dla pewnej części kupiectwa żydowskiego z jednej, a dla ogółu konsumentów bez różnicy wyznania i narodowości z drugiej strony.

Zanim przystąpimy do omówienia tego nowego projektu pozwólmy sobie na rzut oka wstecz!

Jeż kilkakrotnie zwracaliśmy na tem miejscu uwagę na źródło lichwy towarowej wyzysku i paska. »Nowy Dziennik« był jednym z pierwszych, który zdzierał maskę obłudy z tych rzekomo filantropijnych narodowych, społecznych itp. instytucyi, które były właściwie i są rozkładnikami korupcyi, lichwy, są zamaskowaną akcyą kilku jednostek, które per fas et nefas chcą dojść i dochodzą do milionów. Ale to był głos wołającego na puszczy.

Pierwszy »Nowy Dziennik» wskazał na niebezpieczeństwo grożące pewnej części kupiectwa żydowskiego oraz konsumcyi ze strony organizującego się »Iuzapp». Niestety przepowiednie szybciej się nawet spełniły, jak przewidywano. Żydom odebrano handel solą, zorganizowano pasek solny, ceny poszły niesłychanie w górę, wszystkie artykuły i protesty pozostały bez skutku.

Kiedy za czasów austryackich przyłapano kogoś na wywożeniu kilku skrzyń jaj do Wiednia, podniosła prasa polska alarm. Dziś jest jajo u nas rzadkością, płaci się za nie każdą cenę, a spółki monopolowe «Ovum i Jajo« wywożą setki wagonów do Niemiec, Wiednia i Czech.

Tosamo dzieje się z wędlinami, które z każdym dniem drożeją dzięki temu, że monopolowe wolą wywozić je do Wiednia, bo tam uzyskują cenę trzykrotnie wyższą.

Naturalnie te monopole wywozowe udzielone zostały pod hasłem poprawienia naszej waluty. Ale ładnie wygląda ta tranzakcya. Zamiast dobrych wędlin dostajemy do kraju kiepskie korony austryackie.

I oto jesteśmy świadkami rozgrywającej się przed naszemi oczyma farsy czy tragikomedyi, nie wiadomo jak to nazwać, nie wiadomo czy śmiać się, czy płakać.

Tłustym drukiem malują dzienniki, gdy się uda wyśledzić jakąś aferę paskarską, — przepełnione są szpalty projektami ustaw o zwalczaniu lichwy, radami, jak np. piętnowaniem karą śmierci, pręgierzem itd. itd., a tu orgie paskarskie święcą tryumfy, bo idą z góry jako legalne, ustawą uświęcone instytucye.

Zamiast organizować przemysł, starać się o wytwórczość w kraju, o większą wydajność pracy, wysilają się różni aferzyści na coraz to nowsze pomysły jakby się dobrać do kieszeni konsumenta i jak najszybciej się wzbogacić, a równocześnie przyoblec to w szatę legalną, w szatę patryotyczną, obywatelską.

I oto powstał nowy projekt, nowy zamach na kupiectwo żydowskie i na kieszenie konsumentów. «Nafta Polska» wynalazła patent najtańszego, najsprawniejszego i najlepszego sposobu zaopatrywania nas w naftę, tak jak «Pazapp» miał nas uszczęśliwić najtańszą solą! zamiast, gdy mając tyle surowca w kraju, iż moglibyśmy się kąpać w nafcie, zamiast starać się o wybudowanie kilka nowych fabryk, podnieść produkcyę już istniejących, zezwolić na eksport dopiero po zaspokojeniu potrzeb własnych — tworzy się nową centralę, tworzy się trust fabryk i banków, aby przez usunięcie wolnej konkurencyi cenę podnieść. I z góry przewidzieć można co będzie? Część nafty przydzieli się kooperatywom, kółkom etc. trochę się da firmom nieżydowskim, a reszta pójdzie... na pasek.

Czujemy się w obowiązku zwrócić uwagę na ten nowy zamach nie tylko społeczeństwu, ale i naszym posłom żydowskim. Rzeczą ich powinno być, na najbliższem posiedzeniu sejmowem kwestyę tę poruszyć.

Dr. M. J.

ZGRZYTY.

Paradisus Judaeorum.

W deklaracyi o mniejszości
Paragrafów masz w mnogości,
Gdy sobota ci za mało
To niedzielę świącisz całą, —
W wiecznych uciech żyjesz maju:
Jakby w raju! Jakby w raju!

Ani Hasło, ani Era
W brzuch nie wbija ci rapiera,
Gdy wystąpisz w Sejmie na tor,
Nikt nie woła: „prowokator!
Oddaj Mińsk z naszego kraju!... —"
Czyż nie żyjesz jakby w raju?

Nie kąsają cię złe pieski,
Ani — Andrzej Niemojewski,
Z publicystyki kobierca
Znikł grzyb wstrętny — żydożerca...
Kiedy się wolnością nejem,
Krzykną: „Żywot nasz jest rajem!...

K O R E N

W sobotę dnia 27 b. m. o godz. wpół do 8 wiecz. odbędzie się w sali „Strzechy Robotniczej" odczyt A. S. J u r i s a na temat:

»Problem żydowskiej kultury a światopogląd socyalistyczny.

Komitet lokalny soc. dem. partyi rob. „Poale Syon w Krakowie.

2876

KRONIKA.

Kraków, 27 grudnia.

Z POWODU SPOCZYNKU SOBOTNIEGO i wczesnego skutkiem tego zamknięcia redakcyi nie zawiera nasz numer dzisiejszy ostatnich wiadomości telegraficznych i kronikarskich.

WIELKI WIEC OŚWIATOWY żyd. Instytutu kulturalnego odbył się w dużej sali Kahału, wypełnionej po brzegi publicznością. Po treściwem zagajeniu przez przewodniczącego p. Freunda, wygłosili pp. dr Leser, Dembitzer, Mitelew i dr Fallek referaty n. t.: Cele i zadania żyd. Instytutu kulturalnego. Referenci wyłuszczyli rozległy program działalności oświatowej i w sposób wyczerpujący wykazali, jak palącą było potrzebą powołanie do życia tej bezpartyjnej, prawdziwie kulturalnej placówki, zasługującej na najżywsze poparcie wszystkich warstw społeczeństwa żydowskiego.

Z TOW. RYGOROZANTÓW. Pp. dr Zygmunt Ehrenpreis i dr Albert Sperser złożyli na rzecz Tow. Ryg. datki po 100 K, a Wydział uchwalił ich zamianować członkami-założycielami Tow. Rygor.

Słuchacze U. J., rygorozanci i bezpłatni praktykanci sądowi, którzy ucierpieli wskutek wojny, a reflektują na pożyczki z kom. Pomocy Żydów Polskich w Krakowie, zechcą złożyć odpowiednio umotywowane i udokumentowane podania na ręce sekr. Tow. dra L. Lustbadera (Kołotek 4|I).

Wydział zaprasza poszukujących sił biurowych korepetytorów itp., aby zgłaszali się do biura pośrednictwa pracy, którem kieruje dr Sz. Grünfeld (ul. Grodzka 71|I między g. 2—4 pop.)

„HAAREC". W styczniu r. 1920 ukaże się w wydawnictwie Wydziału Palestyńskiego org. syon. w Polsce pierwszy numer miesięcznika hebrajskiego pt. H a a r e c'. Nowe czasopismo to będzie całkowicie poświęcone Palestynie i zagadnieniom, związanym z jej kolonizacyą oraz żydowskim ruchem wychodźczym. Brak literatury rodzimej o tych zagadnieniach, tak żywo interesujących cały ogół żydowski w dobie obecnej, jak również brak odpowiedniego organu informacyjnego o Palestynie, o jej obecnem życiu i o możliwościach jej dalszego rozwoju — nasunął myśl stworzenia stałej placówki literackiej, poświęconej tym sprawom. Redakcyę naczelną nowego hebrajskiego pisma, objął wybitny znawca Palestyny, inż. agr. A. L. Ajnhorn. W dziale naukowym współudział przyrzekły najwybitniejsze siły naukowe z Palestyny i krain golusu. Dział informacyjny będzie prowadzony w myśl najnowszych i najściślejszych wiadomości z centralnych biur Palestyńskich w Jaffie, Londynie i Kopenhadze. W sprawach redakcyi i administracyi należy zwracać się pod adr.: Biuro syonistyczne, dla red. „Haarec' Warszawa, Graniczna 9, skrz. poczt. 98.

WIELKI KONCERT na cele żyd. inwalidów, wdów i sierót wojennych odbędzie się w sali „Sokoła" dziś, w sobotę o g. 7 i pół wiecz. Współudział przyrzekli: p. R. Kopald Groesslerowa (fortepian), p. Dunja Kabanerem (śpiew), p. San Dywiński (pieśni ludowe i ballady), p. Eibenschitz (skrzypce), p. Minzer (czellista) i chór tow. „Szir".

KOMUNIKATY.

Stow. żyd. pom. handl. i urzędników pryw. ‚Achdus' urządza jutro d. 28 bm. wieczór muzykalno-wokalny. 2875

‚S y o n' W niedzielę, 28 bm. o g. 6 wiecz. w sali stow. ul. Stradom 16 I p. wykład dr R. Rosenbluetha n. t. ‚Żywioł żydowski w obecnej Palestynie.'

H a s z a c h a r-P r z e d ś w i t. Dziś o g. 7 i pół w. ref. p. Freunda Kwestya żyd. w świetle działa Klatzkina. Ponadto na porz. dziennym sprawa wiecu przeciw normie proc. w Poznaniu oraz akademii żałobnej ku czci śp. Adolfa Stando.

CEIRE SYON (radykalni) W niedzielę o g. 4. pop. w lokalu ‚Merkazu' zgromadzenie; na porządku dziennym: Konferencya warszawska i wybór delegatów.

REPERTUAR TEATRU J. SŁOWACKIEGO

Sobota: ‚Polityka'

Niedziela: pop. ‚Betleem polskie' wiecz. ‚Jeszcze wczoraj'

REPERTUAR T. TEATRU POWSZECHNEGO

Sobota pop. ‚Boże Narodzenie' wiecz. ‚Baron cygański'

Niedziela pop. ‚Dwaj złodzieje' wiecz. ‚Chrześniak wojenny'

REPERTUAR „BAGATELI"

Sobota: pop. ‚Roztwór Pyłki' wiecz. ‚Tancerka'

Niedziela pop. ‚ABC' w miłości' wiecz. ‚Kobieta bez skazy'

Poniedziałek: ‚Tancerka'

Wtorek: ‚Tancerka'

REPERTUAR OPERETKI w „NOWOŚCIACH."

Sobota: ‚Tam gdzie skowronek śpiewa.

NADESŁANE

Za rubrykę tą redakcya nie odpowiada

Pepi Hirschfeld, Przemyśl — Markus Bauminger, Kraków — zaręczeni w grudniu 1919. 2873

Z okazyi zaręczyn naszego członka wydziału p. Leona Lorfielhelza z p. Salomeą Breithopf serdecznie gratulujе

2857 Stow. Kultura i Wiedza w Gdowie

Z okazyi zaślubin naszej koch. siostry Heni Freilich z p. Mojżeszem Bautem serd. gratulują

2863 Bracia Freilich.

Z kraju.

Konferencya nauczycieli hebrajskich szkół ludowych w Warszawie. We wtorek 23 b. m. o godz. 12 w poł. rozpoczęła obrady w sali Stow. kupców przy ul. Senatorskiej 22 konferencya nauczycieli hebrajskich szkół ludowych. Na zjazd przybyło około 100 delegatów z b. Kongresówki i Litwy. Konferencyę zagaił w obecności posłów i radnych syonistycznych przedstawiciel C. K. Organizacyi syonistycznej w Polsce Dr. Braude z Łodzi. W imieniu C.K. Organizacyi Syonistycznej zjazd powitał Dr. Klumel, w imieniu kuratoryum szkół ludowych —p. Podliszewski w imieniu klubu posłów syonist. poseł Grunbaum, w imieniu Org. Mizrachii — rabin Złotnik, zaś w imieniu frakcyi ceire-syońskiej —p. Ajrenberg.

Następnie przystąpiono do wyboru prezydyum.

Na przewodniczącego wybrany został p. Milner.

Referat o zadaniach i organizacyi żydowskiej szkoły ludowej wygłosił p. Rafał Gutman. Korreferat na tem sam temat odczytał p. Z. Jaffe.

Po dłuższej dyskusyi i odpowiedziach referentów zabiera głos dr. Bychowski do referatu o hygienie szkolnej. Dr. Braude żąda, by starano się wpłynąć na kahały w kierunku subwencyonowania hebrajskich zakładów wychowawczych. Poeta Icchak Kacenelsohn referuje »o obowiązkach i prawach nauczycieli ludowych«. Korreferat na ten sam temat wygłosił p. Aronsohn.

Obrady toczyły się w języku hebrajskim.

Z wyniku wyborów do Rad miejskich. Urzędowi politycznemu przy organizacyi syońskiej w Polsce donoszą o wyniku wyborów do nowych Rad miejskich:

K u t n o. Zjednoczona lista żydowska — 6 (z tych: 2 syoniści, 1 folkista, 1 kupiec, 1 rzemieślnik i 1 ortodoksa) Bund — 3

S e m j a t y c z: Z Żydów: 3 syoniści, 2 ceirej-syoniści, 3 mizrachiści, 2 rzemieślnicy i 2 bezpartyjni (razem — 14 Żydów) Z chrześcijan 6 ludowców i 4 narodowców (razem — 10).

J a n ó w: 4 bezpartyjnych, 3 poale syonistów, 2 bundystów i 1 syonista; Polaków 2.

W y s z k ó w: Zjednoczona lista żydowska — 7 (z tych: 4 syoniści, 2 mizrachiści, 1 ortodoksa), Bundyści — 3, Szlome Emune — 1.

B u s k o. Ceirej Syon — 2, Mizrachi — 2, mieszczańska lista żydowska — 2.

K r y n k i (gub. grodzieńska): Ceirej-Syon — 4, Mizrachi — 7, mieszczańska lista żydowska — 2, rzemieślnicy — 2, Bundyści — 2, ogólni syoniści — 1, bezpartyjni — 1. (Razem — 16 Żydów). Polacy uzyskali 8 mandatów.

Z a k r o c z y m. Zjednoczona lista polsko-żydowska: 8 Polaków z prawicy, 8 z P. P. S. i 8 Żydów (z tych: 3 syonistów, 2 mizrachistów i 2 robotników).

R a d z y ń: Zjednoczona lista żydowska — 6, Bund — 4, Poale-Syon — 2. Z 2 polskich list prawicowych — 12 (lewicowej listy wogóle nie było.)

Ze świata.

Liga walki z antysemityzmem w Rosyi Denikinowskiej. Jak donosi »Kijewskaja Żyzń« w końcu październiku, t. j. po zajęciu Kijowa przez wojska Denikina, odbyło się nadzwyczajne zebranie Ligi dla walki z antysemityzmem. Jeden z mowców wskazał, że miasto przeżywa okropną chwilę — odbywają się pogromy, grabieże po mieszkaniach. Nastrój przeciw ludności żydowskiej jest podniecony. W taką chwilę w pewnych pismach ukazują się wiadomości o ekscesach, których Żydzi rzekomo dopuszczali się przeciwko »armii ochotniczej«. Tymczasem stwierdzono już, że notatki zamieszczone w »Wieczernich Ogniach« są kłamliwe. W toku debat zaproponowano, ażeby zbadaniem tej sprawy zajęła się władza prokuratorska, którаby pociągnęła oszczerców do odpowiedzialności. Ponieważ jednak takie śledztwo może się przeciągnąć, a tymczasem potwarcze wieści wywołują niezwłocznie opłakane następstwa, proponowano także zwrócić się do władzy, ażeby zaraz zapobiegła antysemickiej propagandzie, zarówno ulicznej, jak i prasowej. Zaprojektowano także wydać jednodniówkę agitacyjną treści uświadamiającej i wezwać nauczycieli, ażeby oddziaływali na dzieci w szkole. Dla urzeczywistnienia tych projektów wybrano komisye. Ażeby jednak nie zwlekać z przeciwdziałaniem antysemityzmowi Liga wydała niezwłocznie odezwę, w której m. i. czytamy: »W mieście nie ustaje agitacya pogromowa. Każdy człowiek uświadomiony i uczciwy powinien uczynić wszystko dla walki z nią. Nie wierzcie pogłoskom, żądajcie faktów, potępiajcie kłamców, przekonywujcie ciemnych, czyńcie wszystko, co w waszej mocy, celem ocalenia życia spokojnej ludności.

Światowy kongres kobiet zwołuje na wrzesień 1920 r. do Chrystyanii międzynarodowy Związek kobiet «International Council of Women».

Międzynarodowy kongres intelektualistów w Bernie zwołuje paryska »Clarte«, jak doniósł onegdaj na zgromadzeniu w Berlinie delegat »Clarte« Paul Holin, który w imieniu młodej międzynarodowej Francyi nawoływał do pogodzenia się i braterstwa narodów. Holin wystąpił zarówno przeciw Clemenceau jak i przeciw Noskemu.

Dział gospodarczy

Fabrykę kwasu siarkowego w okolicy Gorlic założoną swego czasu przez czeską firmę „Jan Dawid Stark i synowie", zakupił Bank galicyjski dla handlu i przemysłu. Kwas siarkowy uzyskuje się przez prażenie pirytu, przyczem żużle pirytu tworzą produkt uboczny wielkiego znaczenia, dający rudę dla hut żelaznych. Do opału fabryki używać się będzie gazów ziemnych.

Położenie handlowe w Odessie. Handel z zagranicą ustał niemal zupełnie, jakkolwiek czynione są zabiegi dla zorganizowania wywozu. Z powodu braku opału i światła w mieście życie prawie zupełnie zamarło. Wywozi się obecnie tylko małe ilości zboża. Rząd nie pozwala na wywóz pszenicy, ponieważ musi zaopatrzyć terytorya, uwolnione od bolszewików.

Bojkot towarów włoskich przeprowadzają kupcy jugosłowiańscy, nie przyjmując ofert.

Rząd angielski udzielił Jugosławii pożyczkę 26 mil. funtów szterlingów na zakupy w Anglii.

Podwyższenie cen maszyn do pisania. Związek niemieckich fabrykantów maszyn do pisania podwyższył z dniem 15 bm. ceny maszyn do pisania z pojedynczem przestawieniem na 2010 mk., a z podwójnem na 1750 mk.

Maksymalne ceny zapałek czeskich nie zostaną podwyższone. Cena za skrzynię wynosi 855 kor. czeskich.

Utworzenie Urzędu celnego w Łodzi zostaje wprowadzone w czyn. Odpowiednie ubikacye już zostały wynajęte.

Towarzystwo samochodowe w Poznaniu organizuje nową fabrykę; inżynierowie już są czynni. Prócz fabrykacyi automobilów własnego typu, firma ta będzie wykonywała wszelkie obstalunki, w zakres branży automobilowej wchodzące.

KINO „OPIEKA“
ZIELONA 17. Tel. 2474

Program od czwartku 26 do wtorku 31 bm.

Nadzwyczajny program świąteczny

Fantastyczny dramat historyczno biblijny pod tytułem „HIOB“ w 6 aktach. Akcya oraz wystawa tego dramatu przewyższa wszystkie dotychczas widziane.

[illegible] 4·30 [illegible]

104

Cały dochód przeznaczony dla Inwalidów

PIERWSZĄ
FABRYKA WĘDLIN
KOSZERNYCH
A. S. SPIRY
KRA[illegible] UL. KRAKOWSKA 5.

poleca [illegible] wyborowej jakości kiełbasę, salami [illegible] węgierską, paryską, weroneską, saaztsiową i t. d.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozor wędzony po przystępnych cenach, hurtownie i częściowo.
1010

Lokalu obszernego na drogueryę poszukuję w Podgórzu przy ul. Lwowskiej lub Rynku. — Zgłoszenia B. Piętowski, Kraków Garbarska l. 7.

Fabryka wyrobów chemicznych Krakowiak w Krakowie-Podgórzu ul. Staromostowa 3 poszukuje jeneralnego zastępcy do sprzedaży artykułów chemicznych na miasto Kraków. Poważni reflektanci zechcą się tamże zgłosić codziennie między godziną 9—12 przedpołudniem. 2351

Wielkie podwórze blisko dworca towarowego, nadające się na skład, garaż, zakład przemysłowy z możliwością przebudowy istniejących budynków jest do wydzierżawienia. Bliższa wiadomość w kancelaryi adwokata Zimmermanna, Grodzka 59. 1430

Biuro spedycyjne poszukuje praktykanta. Oferty składać pod »Praktykant« do Biura ogłoszeń F. Stattera Grodzka 13. 1404

Zgubiono portfel zawierający około 600 Koron i dokumenty (metrykę, kartę identyczności rubrum karty przemysłowej na imię Arona Krautera, Lwów. Łaskawy znalazca zechce pieniądze zatrzymać, a dokumenty zwrócić do składu zegarmistrzow skiego Salo Scheuera, Stradom 5. 2869

Opałowe drzewo suche dla domostw i piekarzy dostarcza po cenie konkurencyjnej w każdej ilości z dowozem lub bez. Skład drzewa przy ul. Grzegórzeckiej. (Tuż przy wiadukcie). 2696

KTO CHCE MIEĆ swój zegarek dobrze naprawiony niech da do specyalisty zegarmistrza H. Markowicza ul. Szeroka 38., II. piętro. — Ceny reperacyi maksymalne. 2518

NADSZEDŁ
duży transport
farby „Herkules“ z firmy „Ulrich & Seiler do firmy S. LAUFER, Kraków, Mały Rynek 4 2801

HURTOWNY SKŁAD
OBUWIA
męskiego, damskiego oraz in kausowego o najpiękniejszych fasonach i z najlepszego mate ryału poleca po cenach konkurencyjnych
J. Feldstein, Kraków
Dietlowska l. 19.

2818
„WAWEL“
Towarzystwo Spedycyjne i Transportowe z ogr. por.
Kraków, ul. św. Anny L. 4. — Tel. 3222.

Wiedeń II. Obere Donaustrasse 101 — Telefon 40088
III. Deffingerstrasse 4 — Telefon 370/II
III. St. Marx — Telefon 3630

SPECYALNY DZIAŁ EKSPEDYCYI TOWARÓW KOMPENSACYJNYCH WŁASNYMI POCIĄGAMI,

Żądajcie tylko

MYDŁO OLIWNE
MARKA OCHRONNA.

Mydła z Orłem

które jest najlepszem i najwydatniejszem

Z FABRYKI
A. HERSTEINA w KRAKOWIE

Żądajcie tylko najlepszego **mydła przetłuszczonego „SPEIK“** z fabryki 1355
„MAGNOLIA“
oraz mydeł toaletowych »Liliowo mleczne« »Ewa«, »Magnolia«, »Perfumeryjne«, »Kosmos-Magnolia« zawierających 80% tłuszczu Reprezentacya na Małopolskę i Śląsk cieszyński
R. J. Lewiński, Kraków, Starowiślna 35.

Fabryka chemiczna
zakupuje w każdej ilości i w różnych wielkościach pudełka blaszane na pastę Zgłoszenia uprasza się przesyłać do Adm. N. Dz. pod »Zakup 27. 2852

Poszukuję wspólnika
z niewielkim kapitałem do założenia przed siębiorstwa mającego widoki dobrego rozwoju. Zgłoszenia list. pod »Fabryka techniczna« do Adm. N. Dz. 2868

Jadwiga Spuner
DOM EKSPORTOWY
wyrobów galanteryjnych, szczotkarskich i powroźniczych
w Krakowie ul. Dietlowska 5.
poleca szczotki ryżowe, pendzle, zmiotki, zamiatacze i inne towarowy w zakres szczotkarski wchodzące po cenach fabrycznych ręcząc za rzetelną i szybką obsługę. 1213

Jakób Spuner
w Krakowie, ulica Dietlowska 5.
generalny zastępca Pierwszej krajowej fabryk, farb, lakierów i preparatów chemicznych
L. Baranowski w Krakowie
poleca farby suche, p. kostowe, masą francuską, pokost lniany, terpentynę, oleje mineralne, klej stolarski i inne towary w zakres farbowy wchodzące, ręcząc za rzetelną i szybką obsługę. — Wszelkie zamówienia mogą być zakontestowane w biurze przy ul. Dietlowskiej l. 5. 1214

[illegible]
[illegible] 3—6, Stradom 15
I. p. [illegible] 1008

Zawiadamiam Sz. Publiczność, iż z dniem 25 bm. otwieram
koszerną restauracyę
I. Mayer, ulica Stolarska 5.
Ceny przystępne. 2848

CH. ROSENBAUM
Kraków, ul. Krakowska 26
poleca po cenach konkurencyjnych śledzie w różnych gatunkach, oraz marynowane, rolmopse i moskale hurtownie i częściowo. Poszukuję zdolnych agentów na Kraków i Galicyę. 2838

Zawiadamiamy P. T. Panie,
że wróciłyśmy po kilkuletniej praktyce z Wiednia i otwieramy **salon sukien damskich** Wykonujemy płaszcze kotyumy, suknie wieczorowe i spacerowe. **Ceny przystępne — robota pierwszorzędna.** 2820
Kraków, ul. Szewska L. 7.
oficyna na lewo — II-gie piętro.

Warszawska Fabryka wyrobów SKÓRZANYCH
M. Paskalskiego oraz galanteryjnych
jakoto: portfeli, tek, pormonetek, torebek, damskich itp. otworzyła skład fabryczny dla sprzedaży hurtowej u firmy
Abraham Lindenbaum
w Krakowie, ulica Dietla L. 45-47
Telefon 539. 2816

Do sprzedania
używana maszyna wody sodowej w bardzo dobrym stanie, oraz nowy samowar miedziany, restauracyjny (parowy). Wiadomość w pracowni kotlarskiej S. Grün bauma, Kraków-Podgórze (3 Maja) Legionów 20, 2867

Zdolnego buchaltera koresondenta
poszukuje się do biura działu drzewnego za dobrem wynagrodzeniem. Zgłoszenia pod »I. B.« do Adm. N. Dz. 2865

Fabryka mydła
szuka spólnika z większym kapitałem. Właściciele sklepów mają pierwszeństwo Zgłoszenia listowne pod »Kapitał« do Adm. N. Dz. 2821

„Kompas“ Polskie biuro międzyzarodowego handlu Spółka z ogr. odpowiedzialnością w Krakowie Smoleńsk 16, ma do natychmiastowej sprzedaży kilka wagonów grochu, fasoli, bobu, kaszy tatarczanej, mąki kukurudzianej, kukurudzy łuszczonej, jeden wagon czystego pszczelego miodu, śliwek suszonych, powideł oraz wszelkiego rodzaju jarzyny. — Przyjmujemy zamówienia na nasiona wszelkiego rodzaju w ilościach wagonowych. 1393

Przybory umundurowania A. BROSS Kraków, ulica Floryańska L. 44. Tuż przy bramie Floryańskiej. — Telefon 3269. — Kupcom rabat. 1262

„Salon Sztuki“
ul. [illegible] Nr. 40.
([illegible] miejskiego).
Sprzedaż i kupno obrazów pierwszorzędnych [illegible] polskich i zagranicznych po cenach [illegible]kowanych. Chcąc uprzystępnić najszerszym [illegible] nabywanie prawdziwych dzieł sztuki [illegible] rówież
SPRZEDAŻ NA SPŁATY. [illegible]
Telefon 2486.

Redaktor naczelny i odpow. Dr Wilhelm Berkelhammer. — Drukiem M. Deutschera w Krakowie, B. Ciała 10 — Tel. 1556.